

Hofsvelir

Ragnheiður Jónsdóttir Ream

YFIRLITSSÝNING

KJARVALSSTAÐIR • REYKJAVÍK • 20. MARS - 4. APRÍL 1982

ÆVIÁGRIP:

Listmálari/Artist:

Ragnheiður Jónsdóttir Ream
f./b. 10. sept. 1917
d./d. 22. des. 1977

Listmenntun/Art Education:

The American University
Washington, D.C., U.S.A. 1954-1959
Námsferð/Student Travel:
Ítalía/Italy 1958

Einkasýningar/One-man Shows:

Washington, D.C. 1962, 1964, 1968, 1970
Alexandria, Virginia 1966
Baltimore Museum of Art, Baltimore,
Maryland 1964/65
Reykjavík: Bogasalur 1967, 1971
Norræna Húsið 1974
Sumarsýning í Norræna Húsinu/Summer
Exhibition at Norræna Húsið
(3-man show) 1976

Samsýningar/Group Shows:

Society of Washington Artist 1957, 1958,
1959, 1961, 1964, 1968
Corcoran Gallery of Art, Washington, D.C.
1962, 1964
Maryland Artists Exhibition, Baltimore
Museum 1964, 1965, 1966
Hallveigarstaðir 1967
Maryland Artists Invitational Exhibition,
Baltimore Museum 1968
Sumarsýning myndlistarhússins á
Miklatúni 1973
Haustsýningar FÍM, Reykjavík 1973, 1974,
1975, 1976, 1977
Myndhöggvarafélag 1974, 1975
„18 Islandske Kunstnere“ 1975
Bergen, Norway; Kiruna, Sweden;
Luleå, Sweden
Myndlistarsýning gagnrýnenda Val 1976
„Fimm íslenskir listamenn.“
1977 Lindköping, Sweden

Verk á söfnum/Work in Museums:

Ísland/Iceland: Listasafn Íslands/
National Gallery of Iceland
Listasafn alþýðu,
Listasafn Kópavogs,
Listasafn Árnessýslu,
Listasafn Reykjavíkurborgar.
Noregur/Norway:
Bergen Billedgalleri
Watkins Gallery, Washington D.C.

Viburkenningar/Recognition:

Montgomery County Art Association 2nd
Award in Oils 1960
Museum Prize, Maryland Artists Exhibition,
Baltimore Museum of Art 1964
Franz Bader Award, Annual Exhibition of
the Society of Washington Artists 1964
Honorary Show, Baltimore Museum of Art
1964/65

Helstu heimildir/Major References:

„Another New Gallery Opens Here“ L.J.
Ahlander, Washington Post, 31 July 1960
„Tómstundastarfið orðið alvara.“
Morgunblaðið, 29 júlí 1962
„Íslensk listakona sýnir í Washington.“
Morgunblaðið, 30. okt. 1962
„Þrjár sýningar.“ Hjörleifur Sigurðsson,
Vísir, 9. maí 1967
„Ragnheiður Jónsdóttir Ream
í Bogasalnum.“ Valtýr Pétursson,
Morgunblaðið, 12 maí 1967
„Þúsund manns vinna við myndlist í
Washington.“ „Viðtal við Ragnheiði Jóns-
dóttur Ream listmálara.“ Gisli Sigurðsson,
Lesbók Morgunblaðsins, 11 júní 1967
„Sýning Ragnheiðar J. Ream.“ Bragi
Ásgeirsson, Morgunblaðið, 21 maí 1974
„Epli, kvíslar og hringir.“ Aðalsteinn
Ingólfsson, Dagblaðið, 28 júlí 1976

1962:

Myndir minar eru ekki fyllilega abstrakt. Þær eru ævinlega byggðar á náttúrunni. Íslenskt landslag æsku minnar, ómælisviðátta og tær norðanbirta þessi er hvati myndanna. Ég reyni alltaf að ná þessari vidd í verk min.

„My paintings are not truly abstract since they are always based directly on nature. The inspiration of my work is the scenery of my early youth, the vast expansive landscape of Iceland with its great open spaces and clear northern light. Always I strive for this "Open Feeling" in my canvases.“

1964:

„Ég hataði teikningu í skóla.“

„I hated drawing in school.“

1967:

„Góður málarí hefur formúlurnar í handraðanum, en lætur þær aldrei ráða yfir sér. Að minnsta kosti ekki eftir að hann hefur fundið sjálfan sig.“

“A good painter keeps his formulas in a drawer and never lets them get the upper hand – at least not until after he has found himself.”

1974:

„Mér finnst mjög óþægilegt að mála úti, þ.e. stórar myndir, ég fer oft út að teikna og tek skissur og vinn svo kannski einhverja mynd úr mörgum skissum eða kannski frekar eftir því sem ég man eftir skissunum.“

„Sjávarmyndirnar, þær hafa nú eiginlega bæst við síðan ég fluttist til Íslands, vegna þess að ég hef mikið yndi af því að fara í gönguferðir niður að sjó og fer þá oft útá Ægissíðu, og þreytist aldrei á að horfa á sjóinn, hann litur aldrei eins út.“

“I find it very inconvenient to paint outdoors, at least large canvases. I often draw outdoors or make sketches. And so, perhaps, I make a single painting out of many sketches or, rather, out of my remembrance extracted from many sketches.”

“The seascapes are really an addition since I returned to Iceland, because I love to walk down to the sea, and I often go along Ægissíða, I never get tired of looking at the sea – the view is always changing.”

Starfstími Ragnheiðar Jónsdóttur Ream var ekki ýkja langur að árum. Hún var orðin fulltíða kona þegar hún hóf nám við American University í Washington árið 1954. Við þá lærdómsstofnun aflaði hún sér kunnáttu um aðferðir myndlistarinnar og var fljótari en margir aðrir að finna sinn afmarkaða heim, sem blasir við okkur nú í dag innan fjögurra hliða myndarinnar og er hvorttveggja í senn: rökfastur og hlýr. Ég byggi framangreinda skoðun á þeirri staðreynd, að á námsárum sínum í Washington var Ragnheiður þegar tekin að sýna verk á samsýningum myndlistarmanna þar, í fyrsta skipti 1957. En það leiðir huga aftur á móti að vitneskju, sem okkur er gjarnt að sniðganga: að við leggjum tæplega grundvöllinn að starfsgrein okkar eða lærdómi með skólagöngunni einni saman. Fjöldmargt annað hlýtur að koma til. Ég nefni í svip almenna mannlega lífsreynslu og sértæka, til að mynda í annarri listgrein. Dæmið verður ljóslifandi í lífi Ragnheiðar. Hún staðfesti fullkomlega í samtali við undirritaðan söguna, sem gekk hér heima um upphaf samskipta hennar við málaralistina – á meðan hún sjálf bjó enn í Bandaríkjunum. Sagan er þannig í stuttu máli, að Ragnheiður lauk námi sínu í píanóleik í Reykjavík og hugði á framhaldsmenntun. Af þeim sökum m.a. kom hún til Washington og fékk inni í fjölbýlishúsi þar í borginni ásamt Donald manni sínum. En nágranni hennar þar var aldeillis ekki á því að hlusta á píanóæfingar eða kannski brot úr meistaraverkum tónbókmenntanna. Nú voru góð ráð dýr. Hvað átti Ragnheiður að taka til bragðs þegar henni var meinað að spila á hljóðfærið sitt? Að lokum hugkvæmdist henni að leita á náðir annarrar listgreinar, sem iðka mátti í einrúmi án þess að gefa frá sér nokkurt hljóð. Rétt er að nefna, að þetta gerðist nokkrum árum fyrr en Ragnheiður hóf nám við Washington háskóla.

Þessi saga er svo forvitnileg, að hún á það skilið að komast á blað. Þó skulum við varlega ætla, að hér hafi tilviljunin ein valdið sköpum, Tónlistin er að vísu áberandi strengur í ætt Ragnheiðar en myndlist hefur einnig komið þar við sögu án þess að ég reyni að útlista það nánar í stuttri formálgrein.

Bandaríkjadvölin mótaði Ragnheiði sem listamann og reyndar var það lán hennar, að hún skyldi hafna í landi, sem er sneisafullt af gamalli list á dýrum söfnum og nýrri í sífeldri sköpun í bland við hið fjölskrúðugasta mannlíf. En hún sat þá ekki auðum höndum. Ég fæ

Myndskrá:

1 Uppstilling 1954 40x30 cm
Eig. Ingibjörg Gunnarsdóttir	5 Stúlka 1957 81x56 cm
Einkaeign
2 Uppstilling 1955 71x46 cm
Eig. Jóhanna Gunnarsdóttir	6 Hvitgreni 1957 91x81 cm
Eig. Donald F. Ream
3 Uppstilling 1955 61x46 cm
Eig. Ragnheiður og Bragi Hannesson	7 S.B. 1957 61x46 cm
Einkaeign
4 Kanna og blóm 1955 70x45 cm
Einkaeign	8 Hálendi 1964 40x50 cm
Eig. Guðrún og Jónas Haralz
	9 Skógareldur 1962 107x91 cm
Einkaeign

Klettur 9

ekki betur séð af þeim gögnum, sem ég hef á borði mínu þessa stundina en hún hafi einatt verið að taka þátt í sýningum eða halda sínar eigin á ýmsum stöðum vestan hafsins síðustu ár fimmta áratugarins og allan þann sjötta. Hún og félagar hennar bandarískir settu á stofn gallerí í Washington og ráku það af myndarskap í

5

- 10 Eldfjallaland 66x84
Eig. Inga og Gunnar G. Kvaran
- 11 Örfok 1965 60x50 cm
Eig. Sigríður Bachmann
- 12 Eldfjöll 1964 94x102 cm
Einkaeign
- 13 Láglandi 1964 91x94 cm
Einkaeign
- 14 Innlönd 1964 94x102 cm
Einkaeign

- 15 Hvammur 1964 46x42 cm
Eig. Ragnheiður og Bragi Hannesson
- 16 Sólsetur 1962 101x107 cm
Einkaeign
- 17 Hólavellir ca. 1965 108x123 cm
Einkaeign
- 18 Skuggahlíð 56x66 cm
Eig. Elísabet Gunnarsdóttir
- 19 Klettur 8 ca. 1965 94x114 cm
Einkaeign

nokkur ár. Galleríð var opið gestum alla daga vikunnar og hafði á boðstólum verk listamannanna sjálfra auk annarra sýninga, er til féllu.

Það lætur að líkum, að slík athafnasemi er vart hugsanleg, ef menn vinna ekki af markvissri iðjusemi og ná árangri, sem bragð er að. Heima á Fróni fréttu menn af landvinningum Ragnheiðar í Bandaríkjunum og skildu allar jákvæðar umsagnirnar um verk hennar um leið og hún svipti af þeim hulunni í ættlandi sínu. Þegar þau Donald fluttu til Íslands til að setjast þar að árið 1969 – og raunar í við fyrr – tók hún að sýna myndir sínar í Reykjavík og gerði síðan með hæfilegu millibili eins lengi og kraftarnir leyfðu. Frá árinu 1973 tók hún þátt í öllum haustsýningum FÍM og öðrum félagslegum sýningum bæði heima og erlendis og jafnan birtist hún þá sem sérstæður listamaður í hópi málara. En áður en ég vík að list Ragnheiðar langar mig til að nefna félagsmálastörf hennar.

Það var myndlistarmönnum fengur þegar Ragnheiður kom í sýningarnefnd, sem löngum hefur haft það verkefni að setja saman félagssýningar og annast um framkvæmd þeirra bæði hér og í öðrum löndum. Þetta er vægast sagt bæði þreytandi og vanþakklátt starf, er gefur lítið í aðra hönd. Ragnheiður reyndist glögg á verk annarra, starfsöm og stjórnsöm og kunni vel til hagnýtra hluta. Hún gerðist einnig skjótt þrýðilegur fulltrúi okkar út á við. Um hríð sat hún í listráði Kjarvalsstaða og sinnti þar viðkvæmum málefnum af festu og lagi.

Hvað kemur í huga þegar við skoðum verk Ragnheiðar og reynum að lýta á þau sem órofna heild? Fyrir mína parta staðnæmist ég fyrst við landslagið og áhrif þess. Það er að mínum dómi grundvöllur allra hinna rifja verksins. En í aðeins örfáum tilvikum minnir það á sýnir fyrri málara á Íslandi. Til að mynda: fjöllin, eru ósköp veigalítill þáttur í samhenginu. Og öræfavíddir hef ég hvergi komið auga á. Aftur á móti setur málarinn vegg gjárinnar hið næsta sér og svipað má segja um grasi vaxnar skákir, klappir og kletta, sem enda í fjör- unni eða brimgarðinum. Allt er þetta merkilega huglægt og gæti lítið út eins og hreinræktað abstrakvirki, ef höfundur benti ekki á hið gagnstæða með himinræmunni, sem sker grunnflötinn af ótví- ræðu miskunnarleysi. Til þess svo að kóróna afstöðu sína leggur Ragnheiður jafnan áherslu á titring landsins – ekki veðurlag eða

6

- 20 Klettar 9 ca. 1965 107x97 cm
Eig. Listasafn Íslands
- 21 Rauðir klettar ca. 1965 80x90 cm
Einkaeign
- 22 Gjá ca. 1965 55x76 cm
Eig. Hans Indriðason
- 23 Hagi 107x117 cm
Eig. Listasafn Íslands
- 24 Rautt landslag 1967 107x127 cm
Eig. Donald F. Ream

- 25 Undirlendi ca. 1967 108x123 cm
Einkaeign
- 26 Sjávarmál 1974 70x95 cm
Eig. Auður og Sveinn Eyjólfsson
- 27 Shenandoah ca. 1967 107x122 cm
Eig. Búnaðarbanki Íslands
- 28 Himinn, haf og strönd ca. 1967 55x71 cm
Eig. Björn R. Einarsson
- 29 Úti á nesi ca. 1969 65x80 cm
Eig. Elisabet Gunnarsdóttir

birtu dagstíma – heldur miklu fremur þá tilfinningu, sem við sitjum uppi með þegar við horfum yfir eitthvert náttúrusviðið og finnst ekkert sjálfsagðara en að það sé partur af vitund mannsins og amstri. En flestar góðar reglur eiga sér undantekningar í stílgerð málara. Samstillingarnar eru gott dæmi um það. Í þeim er fátt eða hreint ekki neitt, sem minnir á huglægan kjarna landslagsmyndanna. Einna lengst gekk Ragnheiður á þessari braut með ávaxtasyrpunni, er hún sýndi að mestu í heild sinni á sumarsýningu Norræna hússins 1976. til Til viðbótar má nefna nokkrar klárar samstillingar í gluggakistunni.

Ég get ekki lokið þessum orðum án þess að minnst á hinn höfuðstrenginn í verkum Ragnheiðar. Fyrir hálfum öðrum áratug eða tveim hefði líklega verið óþarft að nefna hann á nafn. Svo sjálfsögð þótti þá tilvist hans í myndinni, fráleit fjarvera hans. Þetta er liturinn sem undirstöðuhljómur. Ragnheiður Jónsdóttir Ream á það sameiginlegt með expressjónistum og konkretmálurum þessara tíma, að ekkert verk er henni fullkomnað nema litasprettirnir hafi einstakt ráðrúm til að kallast á í síbreytilegum styrkleik sínum og tindrandi gildi.

Hjörleifur Sigurðsson

30 Sumarbústaður 1974 95x105 cm
Eig. Auður og Sveinn Eyjólfsson	35 Hofsvellir ca. 1974 80x100 cm
Einkaeign
31 Kaffibolli á hvítum dúk 1970 61x46 cm
Einkaeign	36 Sumarbústaður 1974-75 120x107 cm
Einkaeign
32 Kvöldkaffi 1970 55x82 cm
Einkaeign	37 Sumar 1975 70x60 cm
Eig. Jón Björnsson
33 Stóll og gluggi ca. 1969 122x107 cm
Eig. Donald F. Ream	38 Kaffibolli á gólfinu 1970-75 95x120 cm
Einkaeign
34 Kaffibolli 1974 66x61 cm
Eig. Einar Þorláksson	39 Hús á Álftanesi 1974 121x107 cm
Eig. Donald F. Ream

Ragnheidur Jonsdottir Ream did not enjoy many years of activity as a painter. She was a mature woman in 1954 when she started studying at The American University in Washington, D.C. There she studied painting and was quicker than many others to find her special world which today confronts us within the four sides of a painting, a world both logical and intimate. I base this opinion on the fact that during her student years in Washington (1957), Ragnheidur had already started showing her paintings at local group exhibitions. This brings to mind a point frequently ignored: that we hardly lay the foundations for our careers or learning through school attendance alone. There must also be numerous other contributing factors. I would mention human experience generally - especially as manifested in another art form.

Ragnheidur's art is a shining example of the above. She confirmed in a conversation the story that circulated here at home about the beginnings of her association with painting when she herself was still living in the United States. Briefly, the story was that Ragnheidur, her schooling in piano in Reykjavik completed, wanted to seek further education. This was among the reasons why she came to Washington where she and her husband Donald established lodgings in an apartment house. A neighbour took exception to her piano exercises and excerpts from musical masterpieces, and this led to a dilemma. What was Ragnheidur to do, being, as she was, prevented from playing? Finally it occurred to her to appeal to another art form that could be pursued quietly. It should be noted that this took place some years before Ragnheidur started her university education in Washington.

This story is interesting enough in itself; however, it is doubtful to assume that chance alone was the ruling factor in this case. Although music is a well-known characteristic in Ragnheidur's family, the family has also been acquainted with painting, but I shall not elaborate on that.

The stay in the United States formed Ragnheidur as an artist, and it was her good fortune to find herself in a country replete with old art in wealthy museums and new art in constant creation, intermingled with richly varied human life. She was by no means idle

8

40 Landslag 1970 85x110 cm
Eig. Niels Indriðason	45 Eldgos 65x75 cm
Eig. Alfheiður Einarsdóttir og Richard Hördal
41 Fjall 1974-75 85x115 cm
Eig. Ása Jónsdóttir	46 Ölfus 1976 105x120 cm
Eig. Ingileif B. Hallgrímsdóttir
42 Sólvellir 1974 94x94 cm
Eig. Agústa Snæland	47 Vetur 1974 55x85 cm
Eig. Listasafn Íslands
43 Brim 1964 81x107 cm
Einkaeign	48 Landslag 1974-75 85x95 cm
Einkaeign
44 Vatnsborð ca. 1975 60x75 cm
Eig. Donald F. Ream	49 Klettur 60x75 cm
Eig. Sigríður og Stefán Hilmarrson

Kaffibolli á hvítum dúk

9

50 Fjallið eina 1975 80x100 cm
Sigríður og Stefán Hilmarsson

51 Uppstilling 1974 55x80 cm
Eig. Kjartan Pálsson

52 Sjö epli 1975 30x40 cm
Einkaeign

53 Blátt, grænt og rautt 50x65 cm
Eig. Listasafn Íslands

54 Tólf epli 1975 40x30 cm
Eig. Björn R. Einarsson

55 Tíu epli 1974 35x45 cm
Eig. Bryndis Þorsteinsdóttir

56 Rautt og grænt 1976 30x35 cm
Eig. Ingileif B. Hallgrímsdóttir

57 Sjö epli 1974 35x50 cm
Einkaeign

58 Ægissíða 1977 90x110 cm
Eig. Ingileif B. Hallgrímsdóttir

59 Vetur 1976 60x80 cm
Eig. Donald F. Ream

during those years. As far as I can gather from the documents available to me, she was continually participating in exhibitions in various places in the United States in the late 1940's and during the entire 1950's. She and some of her American colleagues established a gallery in Washington and operated it effectively for some years. The gallery was open to the public seven days a week, offering works by the artists themselves in addition to occasional exhibitions by others.

It stands to reason that such enterprise is scarcely conceivable if you do not work with single-minded diligence to gain significant results. Back in the old country, people heard about Ragnheidur's conquests in the United States and understood all the favorable critical reviews of her works when she unveiled them in her native country. When she and Donald emigrated to Iceland in 1970 - and in fact somewhat earlier - she began showing her paintings in Reykjavik, which she continued for as long as her health permitted. From the year 1973 she participated in all FÍM (Association of Icelandic Artists) Autumn Shows and other group exhibitions both at home and abroad, always appearing as a unique artist among the other painters. But before turning to Ragnheidur's art, I would like to mention her work in related affairs.

It was fortunate for the artists of FÍM when Ragnheidur joined the Exhibition Committee of FÍM whose task it has long been to organize and manage exhibitions both here and in other countries. This is, to put it mildly, both a tiring and a thankless job, yielding few rewards. Ragnheidur proved to be a shrewd judge of the works of others. She was industrious, strong minded, and well versed in practical matters. Soon she became an excellent representative for us, and for some time was on the Fine Arts Council of Kjarvalsstaðir, where she dealt with delicate issues firmly and adroitly.

What comes to mind when we look at Ragnheidur's works and try to consider them as an entirety? I, for one, pause first at her landscapes and their effects. In my judgment it is the basis of all the other aspect of her work. Only in a very few cases am I reminded of the vision earlier painters had of Iceland. For example, the mountains are a very insignificant part of the composition. And nowhere have I noticed wilderness panoramas. On the other hand, the artist

60 Skarir 1976 70x95 cm
Eig. Donald F. Ream

61 Snjór 1976 80x90 cm
Eig. Donald F. Ream

62 Klettur 1975-76 105x240 cm
Eig. Donald F. Ream

63 Landslag 1977 95x80 cm
Eig. Listasafn Íslands

64 Fjara 1975 55x80 cm
Eig. Þórir Jónsson

65 Akrar 94x107 cm
Eig. Reykjavíkurborg

66 Landslag 1 1976 85x95 cm
Eig. Þórir Jónsson

67 Nes 1977 90x100 cm
Eig. Helgi Pétursson

68 Ljósvellir 1975 95x105 cm
Eig. Iðnaðarbanki Íslands

69 Sumar 1976 35x55 cm
Eig. Þórir Jónsson

positions the wall of the chasm up close, and the same can be said of grassy patches, cliffs and rocks ending at the shoreline or at the breakers. All this is remarkably subjective and might look like a purely abstract structure if the artist did not indicate the opposite by the sliver of sky slashing the plane with unequivocal ruthlessness. In order to ultimately affirm her attitude, Ragnheidur as a rule emphasises the vibrancy of the land – not the weather or the light of the time of day. Rather than that the sensation we are left with is one of looking at some scenery in nature and feeling it as an integral part of human consciousness and toil. But, most good rules in an artist's style have their exceptions. The still-lives are a good example of this. They contain few or absolutely none of the elements reminiscent of the subjective nucleus of the landscapes. Ragnheidur went quite far in this vein with the fruit series which she showed almost in its entirety at the Nordic House summer exhibition of 1976. In addition, one can mention some very puristic still-lives on a window sill.

I must also mention the other main feature of Ragnheidur's works. It probably would have required no mention one and a half or two decades ago. Its presence in a painting was then considered so essential, its absence so absurd. This is colour as keynote. Ragnheidur Jonsdottir Ream has it in common with the expressionist and non-abstract painters of that period to consider no painting perfected unless the surges of colour have been given exceptional scope to reverberate in their ever changing intensity and shimmering tonal values.

Hjörleifur Sigurðsson

70 Leysing	75x60 cm	75 Sjálfsmynd	ca. 1965 36x30 cm
Eig. Kristín og Rafn Hafnfjörð		Eig. Donald F. Ream	
71 Landslag 2	1976 85x95 cm	76 Klettur 2	1965 94x117 cm
Eig. Valgerður og Ingimundur Sigfússon		Eig. Guðrún og Jónas Harald	
72 Fjara 3	60x80 cm	77 Klettaveggur	1973 82x97 cm
Eig. Dagblaðið & Visir		Eig. Donald F. Ream	
73 Fjara 4	65x85 cm	78 Hamar	ca. 1965 66x56 cm
Eig. Birgir Einarson		Eig. Listasafn Íslands	
74 Fjara	ca. 1975 80x100 cm	79 Gjáveggur	ca. 1973 69x56 cm
Eig. Donald F. Ream		Einkaeign	

Hin síðari ár hafa menn af og til dundað sér við að örvænta um olíumálverkið, spáð því dauða, jafnvel hlakkað til útfararinnar. Ævinlega hafa þó risið upp nýjir ofurhugar til að blása lífsanda í þessa aldagömlu hefð. Við losnum víst ekki við olíumálverkið í bráð. Á meginlandi Evrópu er nú komið í tisku meðal framúrstefnumanna að mála á léreft.

Ekki er ýkja langt síðan bölsýnir menn hér á landi fóru að óttast um afkomu landlagsmálverks í landinu. Ekki skorti málarana, en þeir voru ekki fyrr komnir út í guðsgræna náttúruna en þeir settu upp gleraugun þeirra Kjarvals og Ásgríms: þeirra voru mótiðin, litirnir og dýrðin.

Því kom Ragnheiður Ream eins og ferskur andblær inn í íslenska myndlist, eftir áratuga búsetu á erlendri grundu með Donald manni sínum. Hún bar með sér ný viðhorf, nýja myndsyn. Litir hennar glóðu af sól og sumri og allt í einu uppgötvaði áhorfandinn að íslenskt landslag er ekki bara dökkgrænt, grátt, brúnt og dökkblátt heldur ótrúlega fjölskrúðugt. Áhorfandinn varð einnig var við að landið hagaði sér öðruvísi í myndum Ragnheiðar en margra annarra listmálara: það var ekki bara forgrunnur, miðbik og bakgrunnur heldur samansafn ólíkra náttúrukrafta sem listakonan leysti úr læðingi og dreifði um allan myndflötinn af rausn sinni. Meðan aðrir listmálarar útbjuggu landslagsmyndir eins og gjafapakka þar sem finna mátti eitt stykki fjall, hraundrang eða rjóður, innbundin og tilbúin til (menningar) neyslu, var eins og myndefni Ragnheiðar væru í raun óháð myndrammanum, visuðu út á við. Áhorfandinn gat haft það á tilfinningunni að visast væri eitthvað að gerast utan við rammann sem honum kæmi ekki alveg eins mikið við eins og það sem gerðist innan hans. Myndir Ragnheiðar af landslagi eru því ekki tómar lofgjörðir, þær vekja áhuga, eftirvæntingu, – og svo auðvitað þá nautn sem fylgir skoðun á „réttu“ lausninni í listaverki.

Er þetta virkilega svona auðvelt, spurði maður sjálfan sig. Svo mikið öryggi, svo mikla festu er að finna í strokum hennar á striganum. En auðvitað leiða formyndir í ljós að hvert verk átti sér langan aðdraganda. Sjálfri datt Ragnheiði aldrei í hug að slaka á, vanmeta málverkið, fara auðveldustu leiðina að takmarkinu. Þessi sjálfsagi kemur skýrt fram í einum síðustu myndum hennar, eplaseriunni miklu. Þar er gáfuð listakona að aga sig, rifja upp stafrófið: kúluna,

80 Skissa 1 ca. 1962 67x81 cm
Einkaeign	85 Þingvellir 4 ca. 1963 53x65 cm
Eig. Guðmundur Benediktsson
81 Skissa 2 ca. 1963 67x81 cm
Einkaeign	86 Þingvellir 5 ca. 1963 59x49 cm
Eig. Donald F. Ream
82 Þingvellir 1 1963 59x49 cm
Eig. Donald F. Ream	87 Þingvellir 6 ca. 1963 67x81 cm
Eig. Donald F. Ream
83 Þingvellir 2 ca. 1963 67x81 cm
Eig. Donald F. Ream	88 Þingvellir 7 1963 53x65 cm
Eig. Donald F. Ream
84 Þingvellir 3 ca. 1963 65x53 cm
Eig. Donald F. Ream	89 Þingvellir 8 ca. 1963 53x65 cm
Eig. Donald F. Ream

Sjò epli

keiluna, fjarvídd, massa, jafnvægi, – af þeirri hógværð sem ætíð einkenndi hana. Þó er í þessum litlu myndum svo mikil leikgleði að unun er á að horfa. Það er e.t.v. fyrir þá leikgleði sem við ættum fyrst og fremst að minnst Ragnheiðar Ream.

Aðalsteinn Ingólfsson

- 90 Módel 1 81x67 cm
Einkaeign
- 91 Módel 2 67x60 cm
Einkaeign
- 92 Módel 3 81x67 cm
Einkaeign
- 93 Módel 4 67x81 cm
Einkaeign
- 94 Módel 5 67x81 cm
Einkaeign

- 95 Klippimynd 1 1962 54x47 cm
Einkaeign
- 2 Klippimynd 2 1962–64 56x50 cm
Einkaeign
- 97 Klippimynd 3 1962–64 56x50 cm
Einkaeign
- 98 Klippimind 4 1962–64 35x48 cm
Eig. Listasafn Íslands
- 99 Klippimynd 5 1962–64 49x64 cm
Eig. Listasafn Íslands

In recent years people have occasionally worried about the art of painting, predicted its demise, and even looked forward to its funeral. However, new champions have always appeared on the scene to revive this age-old tradition. We shall hardly be rid of the oil painting in the near future. On the continent of Europe it is now fashionable among the avant garde to paint on canvas.

Not long ago pessimists in this country feared for the fate of landscape painting in Iceland. There was no shortage of painters, but no sooner had they set up their easels in the great outdoors than they donned the spectacles of Kjarval and Asgrimur: the motifs, the colour and the glory.

This is why Ragnheidur Jonsdottir Ream came like a breath of fresh air into Icelandic painting. Having lived abroad for decades with her husband Donald, she brought with her a new point of view, a new pictorial vision. Her colours glowed with sun and summer, and suddenly the viewer discovered that the Icelandic landscape does not simply consist of dark greens, grays, browns and dark blues, but that it is incredibly luxuriant. The viewer also noticed that the scenery behaved differently in Ragnheidur's paintings than in those painted by many other Icelandic artists; it was not merely foreground, centre, and background, but a compound of different natural forces liberated by the artist and generously distributed throughout the canvas. While other landscape painters prepared their pictures like gift packages containing one piece of mountain, one lava formation or one clearing in the woods, all wrapped and ready for (cultural) consumption, it was as if Ragnheidur's motifs kept pushing at the picture frame, as if they were directed outward. The viewer had the feeling that something might be taking place outside the frame which was just as pertinent to him as what was happening within it. Ragnheidur's landscapes, therefore, are not mere celebrations, they arouse interest, anticipation and, of course, the pleasure associated with experiencing the "right" solution in a work of art.

Is it really as easy as that?, one asks oneself. Such is the sureness, the firmness in her brush strokes on the canvas. But of course the sketches reveal that each work had a long period of gestation. It never entered Ragnheidur's mind to relent, to underestimate the

100 Klippimynd 6 1962-64 49x35 cm
Eig. Listasafn Íslnads

101 Riss 1 1959 48x55 cm
Einkaeign

102 Riss 2 1959 47x55 cm
Einkaeign

103 Riss 3 1959 55x47 cm
Einkaeign

104 Riss 4 1959 48x56 cm
Einkaeign

105 Riss 5 1959 47x54 cm
Einkaeign

106 Landslag ca. 1965 51x59 cm
Eig. Einar Þorláksson

107 Landslag 1975 65x75 cm
Eig. Þóra Jónsdóttir

process of painting, to take the easy way out. This self-discipline is clearly revealed in some of her last paintings, the great apple series. There we see an intelligent artist disciplining herself, reviewing the fundamentals: the sphere, the cone, perspective, mass and balance with characteristic modesty. Yet there is in these small paintings such joy that they are a pleasure to behold. It is perhaps for this joy that we should first and foremost remember Ragnheidur Jonsdottir Ream.

Aðalsteinn Ingólfsson

Eftirtöldum aðilum sem hafa aðstoðað við sýninguna er þakkað gott samstarf:

The contributions of the following persons in the preparation of this exhibition are gratefully acknowledged:

Einar Þorláksson
Aðalsteinn Ingólfsson
Hjörleifur Sigurðsson
Þóra Kristjánsdóttir
Guðmundur Benediktsson
Rafn Hafnfjörð
Starfsfólk Kjarvalsstaða